

การเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลของอาจารย์พยาบาล
และพยาบาลประจำการ

นางสาว สุจินตนา ธรรมวิทยาภูมิ

ศูนย์วิทยพัชการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปรัชญาการศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพยาบาลศึกษา

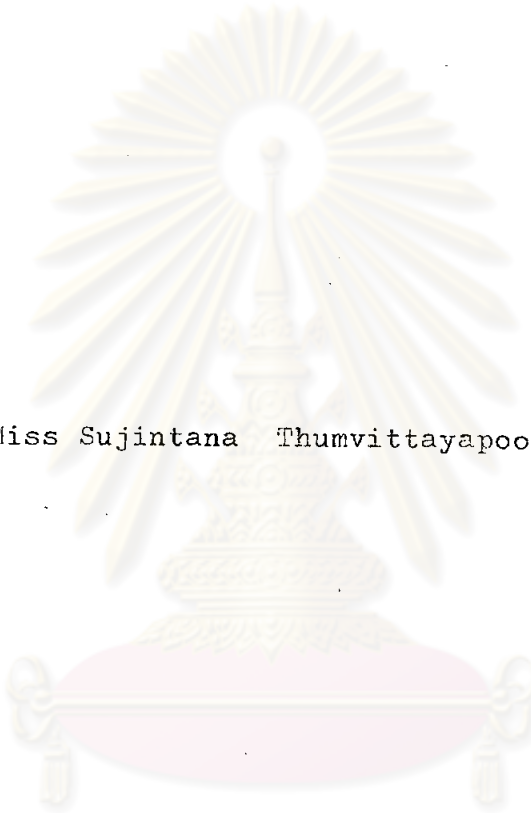
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2527

ISBN 974 - 563 - 893 - 5

011420

A COMPARISON OF NURSING PHILOSOPHICAL CONCEPTS
BETWEEN NURSING INSTRUCTORS AND STAFF NURSES.

Miss Sujintana Thumvittayapoom

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลของอาจารย์พยาบาล
และพยาบาลประจำการ

โดย นางสาว สุจินตนา ชรรวมวิทยานุมิ

ภาควิชา พยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... *สุประคิม ภูนาศ* คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิม ภูนาศ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *ประนอม โอทกานนท์* ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประนอม โอทกานนท์)

..... *ประคอง วรรณสุต* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประคอง วรรณสุต)

..... *ไพฑูรย์ สินลารัตน์* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

..... *จินตนา ยูนิพันธุ์* กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การ เปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลของอาจารย์พยาบาล
และพยาบาลประจำการ

ชื่อนิสิต นางสาว สุจินตนา ชรรณวิทยาภูมิ

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา บุญพันธ์ุ

ภาควิชา พยาบาลศึกษา

ปีการศึกษา 2527

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลของ
อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ และเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาล
ของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ

ตัวอย่างประชากรในการวิจัย เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถาบัน
การศึกษาพยาบาลและโรงพยาบาลที่มีนักศึกษาพยาบาลฝึกปฏิบัติ จำนวน 717 คน ซึ่ง
ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาล
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสำรวจแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาล 4 ลัทธิคือ พรตนิยม
จินตนิยม ปฏิบัตินิยม และอภิปิถาวนุชนิยม แบบสอบถามนี้ ตามแนวคิดทางปรัชญา
การพยาบาลทั้ง 4 ลัทธิใน 3 ด้าน ได้แก่ ความมุ่งหมายของการพยาบาล
องค์ประกอบของการพยาบาล และกิจกรรมของการพยาบาล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย ปรากฏว่า

1. แนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพซึ่งรวมถึง
อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ อยู่ในระดับมากทุกลัทธิ เมื่อพิจารณาในแต่ละ
ด้าน ปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกลัทธิ ยกเว้น ด้านความมุ่งหมายของการพยาบาล
มีแนวคิดอยู่ในระดับน้อยในลัทธิพรตนิยม และด้านกิจกรรมของการพยาบาล มีแนวคิดอยู่

ในระดั้มากที่สุดในลัทธิอภิปิถาวนุชนิยม

2. อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ มีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในลัทธิพรทนิยม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ปรากฏว่า ด้านความมุ่งหมายของการพยาบาล และด้านองค์ประกอบของการพยาบาล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ยกเว้น ในด้านกิจกรรมของการพยาบาลที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05.

3. อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ มีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในลัทธิจินตนิยม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ปรากฏว่า ด้านความมุ่งหมายของการพยาบาล ด้านองค์ประกอบของการพยาบาล และด้านกิจกรรมของการพยาบาล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

4. อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ มีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในลัทธิปฏิบัตินิยม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ปรากฏว่า ด้านความมุ่งหมายของการพยาบาล ด้านองค์ประกอบของการพยาบาล และด้านกิจกรรมของการพยาบาล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

5. อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ มีแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในลัทธิอภิปิถาวนุชนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ปรากฏว่า ด้านความมุ่งหมายของการพยาบาล และด้านกิจกรรมของการพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 และ .05 ตามลำดับ ยกเว้น ในด้านองค์ประกอบของการพยาบาลที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

Thesis Title A comparison of Nursing Philosophical Concepts
 between Nursing Instructors and Staff Nurses.
Name Miss Sujintana Thumvittayapoom
Thesis Advisor Assistant Professor Jintana Yunibhand, Ph.D.
Department Nursing Education
Academic Year 1984

Abstract

The purposes of this research were to study the nursing philosophical concepts of nursing instructors and staff nurses and to compare the nursing philosophical concepts between nursing instructors and staff nurses.

The research samples were 717 professional nurses from nursing schools and training hospital centers selected by multi-stage sampling.

The instrument used in this study was a "Nursing Philosophical Concepts Questionnaire" constructed by the researcher to survey the nursing philosophical concepts of four doctrines : Asceticism, Romanticism, Pragmatism and Humanistic existentialism in three topics : the purpose, the element and the activity of nursing.

The data were then analyzed by using percentages, arithmetic means, standard deviations and t-test.

The results of the study were as follows :

1. Professional nurses , nursing instructors and staff nurses had the high level in nursing philosophical

concepts of each doctrine. Considering the three categories, the purpose, the element and the activity of nursing, of each doctrine, the results were that the nursing philosophical concepts in each category of each doctrine were in the high level except the followings. The concepts concerning the purpose of nursing in Asceticism was at the lower level. On the other hand, the concepts regarding the activity of nursing in the Humanistic existentialism was at the highest level.

2. There was no statistically significant difference between the nursing philosophical concepts concerning Asceticism of nursing instructors and staff nurses at the .05 level.

In addition, The analysis of the concepts in the three categories revealed the statistically insignificant difference between the concepts of nursing instructors and staff nurses except that of the activity of nursing which was statistically significant different at the .05 level.

3. There was no statistically significant difference between the nursing philosophical concepts concerning Romanticism of nursing instructors and staff nurses at the .05 level.

Considering the concepts of three categories, the results were that the purpose, the element and the activity of nursing were statistically insignificant different at the .05 level.

4. There was no statistically significant difference between the nursing philosophical concepts concerning Pragmatism of nursing instructors and staff nurses at the .05 level.

Considering the concepts of three categories, the results were that the purpose, the element and the activity of nursing were statistically insignificant different at the .05 level.

5. There was a statistically significant difference between the nursing philosophical concepts concerning Humanistic existentialism of nursing instructors and staff nurses at the .05 level. In addition, the analysis of the concepts in the three categories revealed the statistically significant difference between the concepts of nursing instructors and staff nurses except that of the element of nursing which was statistically insignificant different at the .05 level.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยาลัยพณิชยการนี้ สำเร็จจุลวงไค้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จินตนา บุญพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาในการวิจัย ที่ได้แนะนำหัวข้อวิทยาลัยพณิชยการ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆอย่างใกล้ชิด ตลอดจนคอยให้กำลังใจผู้เสมอ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และรองศาสตราจารย์ สิวลี ศิริไล ได้ กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับปรัชญาและปรัชญาการพยาบาล รองศาสตราจารย์ ประคอง กรรณสูต ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับสถิติที่ใช้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

สำหรับแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาล ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านที่ได้กรุณาตรวจ แก้ไข และเสนอแนะ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพ

ขอกราบขอบพระคุณคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาล ผู้อำนวยการกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล ผู้อำนวยการโรงเรียนพยาบาล หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และพยาบาลวิชาชีพ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ในส่วนที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้รับความแนะนำจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ มรรค สุธงษิต อาจารย์พิเศษ ศันตพานิช และคุณวิวิจิ ทาศาสาธิ ซึ่งได้กรุณาเขียนโปรแกรมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นาวาอากาศโทหญิง สมจินตนา กิจการ อาจารย์วิจิตร ไชยพันธุ์ นายแพทย์ศักดิ์ชัย ผลประเสริฐ อาจารย์กำพล ชูศรีคน และทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในการศึกษา การทำวิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จจุลวงไค้ด้วยดี

สุดท้าย ขอจารึกไว้ในหัวใจถึงพระคุณอันยิ่งใหญ่ของผู้บังเกิดเกล้าทั้งสอง พี่ๆ และน้องๆ ที่สนับสนุนให้ความช่วยเหลือในด้านการเรียน ตลอดจนให้ความรักและกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา รวมทั้ง นายแพทย์ศักดิ์ชัย ผลประเสริฐ ที่ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นคุณค่าของการเรียนและความก้าวหน้าของชีวิต ซึ่งเป็นความทรงจำที่ประทับใจและจะเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่อไปของผู้วิจัย ตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ฉ
รายการภาพประกอบ	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ปัญหาของการวิจัย	7
สมมติฐานของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
ข้อตกลงเบื้องต้น	9
ข้อจำกัดของการวิจัย	9
คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	11
2 บรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	12
ปรัชญา	12
การพยาบาล	16
ปรัชญาการพยาบาล	18
3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
ประชากร	31
ตัวอย่างประชากร	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	38
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
สรุปผลการวิจัย	89
อภิปรายผลการวิจัย	95
ข้อเสนอแนะ	106
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	113
ประวัติผู้เขียน	131

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสังกัด จำแนก ตามกลุ่มตัวอย่าง	33
2	แสดงจำนวนแบบสอบถามและอัตราร้อยละของแบบสอบถามที่ สมบูรณ์	38
3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ ...	42
4	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลา การปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน	43
5	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในแต่ละลัทธิของพยาบาลวิชาชีพ	44
6	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านิยมมุ่งหมายของการพยาบาลของพยาบาล วิชาชีพ	45
7	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านองค์ประกอบของการพยาบาลของพยาบาล วิชาชีพ	46
8	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านกิจกรรมของการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ	47
9	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านิยมมุ่งหมายของการพยาบาลของพยาบาล วิชาชีพ เป็นรายชื่อ	48
10	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านองค์ประกอบของการพยาบาลของพยาบาล วิชาชีพ เป็นรายชื่อ	51

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านิจกิจกรรมของการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ เป็นรายข้อ	55
12	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในแต่ละลัทธิของอาจารย์พยาบาล	57
13	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านความมุ่งหมายของการพยาบาลของอาจารย์ พยาบาล	58
14	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านองค์ประกอบของการพยาบาลของอาจารย์ พยาบาล	59
15	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านกิจกรรมของการพยาบาลของอาจารย์พยาบาล	60
16	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านความมุ่งหมายของการพยาบาลของอาจารย์ พยาบาล เป็นรายข้อ	61
17	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านองค์ประกอบของการพยาบาลของอาจารย์ พยาบาล เป็นรายข้อ	64
18	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านกิจกรรมของการพยาบาลของอาจารย์พยาบาล เป็นรายข้อ	68
19	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในแต่ละลัทธิของพยาบาลประจำก้าว	70

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
20	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านิยมมุ่งหมายของการพยาบาลของพยาบาล ประจำการ	71
21	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านิยมประกอบของการพยาบาลของพยาบาล ประจำการ	72
22	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านิยมกิจกรรมของการพยาบาลของพยาบาล ประจำการ	73
23	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านิยมมุ่งหมายของการพยาบาลของพยาบาล ประจำการ เป็นรายชื่อ	74
24	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านิยมประกอบของการพยาบาลของพยาบาล ประจำการ เป็นรายชื่อ	77
25	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวคิดทางปรัชญา การพยาบาลในค่านิยมกิจกรรมของการพยาบาลของพยาบาล ประจำการ เป็นรายชื่อ	80
26	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในแต่ละลัทธิ ของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ	83
27	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลพรตนิยมใน แต่ละค่านิยมของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ	84
28	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลจินตนิยมใน แต่ละค่านิยมของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ	85

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
29	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลปฏิบัตินิยมใน แต่ละค่านของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ	86
30	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลอภิปิถิภาวนิยม ในแต่ละค่านของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ	87

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1	การพัฒนาการของปรัชญาการพยาบาลตามทัศนะของปีวีต	20

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย